

Nasjonale planer

FHH14 Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Tidligere FHH14 Psykisk helse og rus

Innhold

Innledning	2
Om utdanningen	2
Begrepsavklaringer.....	3
Overordnet læringsutbytte.....	4
Emneoversikt	5
Emnebeskrivelser	5
Emne 1: Etikk, samhandling og kommunikasjon.....	6
Emne 2: Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid.....	8
Emne 3: Psykiske lidelser og ruslidelser, symptomer og behandling	9
Emne 4: Målrettet miljøarbeid – brukermedvirkning og relasjonskompetanse i praksis....	11
Emne 5: Praksis	12
Emne 6: Faglig fordypning.....	13

Innledning

Tilbudet innen høyere yrkesfaglig utdanning i Norge er mangfoldig og skal være tilpasset samfunnets behov for kompetanse. Høyere yrkesfaglig utdanning skal gi kompetanse som kan tas i bruk for å løse oppgaver i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak.

De nasjonale planene for gradsutdanninger i høyere yrkesfaglig utdanning utvikles og vedlikeholdes gjennom nasjonale fagråd.

I henhold til lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven, 2018), fastsettes innhold og bestemmelser for gjennomføring av utdanningene av styret ved den enkelte tilbyder av høyere yrkesfaglig utdanning. De nasjonale planene gir veiledende rammer som skal sikre at høyere yrkesfaglig utdanninger innen samme studieretning holder høy og tilsvarende kvalitet og gir samme kompetanse, uavhengig av fagskole og studiested. I tillegg sikres det at fagskoleutdanningene er på riktig nivå i henhold til Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR). De nasjonale planene er dermed et viktig grunnlag når den enkelte fagskole skal utvikle egne studieplaner som utgjør det faglige grunnlaget for akkreditering av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanning (NOKUT).

Nasjonalt fagråd for fagskoleutdanning i helse og oppvekstfag (NFFHO) har ansvar for godkjenning av nasjonale planer innen helse- og oppvekstfag. Fagrådet skal også bidra til faglig utvikling av høyere yrkesfaglig utdanning på et nasjonalt nivå, samt være et organ for samhandling mellom tilbydere av høyere yrkesfaglig utdanning i helse- og oppvekstfag, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner samt relevante myndigheter.

Denne planen er godkjent av NFFHO, 15.07.2022.

Om utdanningen

Høyere yrkesfaglig utdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid skal gi kandidatene økt kompetanse for å kunne jobbe med personer med psykiske lidelser, rusmiddelproblematikk og samtidig ruslidelse og psykisk lidelse (ROP-lidelser). Utdanningen skal også ha fokus på det helsefremmende og forebyggende arbeidet innen psykisk helsearbeid og rusarbeid i et folkehelseperspektiv. Helsefremmende og forebyggende innsats innen psykisk helsearbeid og rusarbeid er videre viktig å se i et livslangt perspektiv.

Psykiske lidelser er en viktig årsak til helsetap gjennom livet. Sentrale føringer og strategier fremhever at vi skal legge til rette for et samfunn som fremmer mestring, tilhørighet og opplevelse av mening. Pasientens helsetjeneste forutsetter at pasienten har innflytelse både over egen utredning og behandling og over utviklingen av tjenestene. Opplæring og tilrettelegging for reell brukerinnflytelse er en sentral utfordring både på tjeneste- og brukerorganisasjonsnivå både nå og i fremtiden.

Et stort antall barn og unge vil på ett eller flere tidspunkt i oppveksten oppleve å ha psykiske plager og lidelser. God psykisk helse er en viktig ressurs i oppvekst, utdanning og inn i livet som ung voksen. Barnehager og skoler har en viktig forebyggende rolle ved at de skal bidra til at barn og unge opplever trivsel, mestring og inkludering. Omfanget av psykiske lidelser og tilknyttet sykdomsbyrde gjør helsefremmende og forebyggende arbeid for å sikre barn og unges psykiske helse til et viktig satsingsområde.

Ruslidelser og psykiske lidelser påvirker hverandre gjensidig og krever spesiell oppmerksomhet. Personer med ruslidelser og psykiske lidelser (ROP-lidelser) har mulighet til bedring av både symptomer og livskvalitet dersom man koordinerer utredningen og behandlingen av begge lidelsene.

Samhandlingsreformen (2012) medførte at arbeidsoppgaver ble flyttet mellom spesialhelsetjenesten og primærhelsetjenesten, og økte dermed behovet for kompetanseheving i kommunene.

Nasjonale kompetansestrategier fremholder at tilbud om videreutdanning av personell gjennom fagskoleordningen er spesielt viktig for å øke kompetansen, redusere avgangen fra sektoren og bidra til rekrutteringen til helse- og oppvekstfag i videregående skole. Det er et uttalt mål å bidra til flere tilsatte med videreutdanning innen psykisk helse- og rusfeltet for å styrke kvalitet og kompetanse i det helhetlige og tverrfaglige kommunale arbeidet.

Fortløpende kvalitetsutvikling i tjenestene, der et av tiltakene er kompetanseheving av ansatte gjennom høyere yrkesfaglig utdanning, krever både fleksibilitet og evne til rask og målrettet tilpassing av utdanningstilbud. Dette er grunnlaget for at innholdet i denne planen skal representere et rammeverk som kan tilpasses tidsaktuelle nasjonale, lokale og regionale føringer og behov i utarbeidelse av lokale studieplaner.

Begrepsavklaringer

- **Psykisk helsearbeid** fokuserer på å fremme og bedre menneskers psykiske helse samt påpeke, og søke å endre forhold i samfunnet som skaper psykisk uhelse og bidrar til stigmatiseringsprosesser og sosial utstøting. Hensikten er å styrke menneskers opplevde egenverd og livskraft, bistå i prosesser som utvikler opplevelser av sammenheng og muligheter for å mestre hverdagens utfordringer, samt skape inkluderende lokalmiljø.
- **Psykisk lidelse.** Begrepet psykiske lidelser benyttes om en rekke ulike tilstander hvor tanker, følelser, atferd og/eller sosialt funksjonsnivå er forstyrret. De klassifiseres i henhold til internasjonale, diagnostiske kriterier som revideres regelmessig i henhold til oppdatert vitenskapelig evidens. Diagnostisering av psykiske lidelser gjøres av leger og psykologer og/eller ved hjelp av strukturerte kliniske intervjuer
- **Ruslidelse** brukes som samlebegrep for både avhengighet, skadelig bruk og misbruk.
- **Målrettet miljøarbeid** er en arbeidsmodell som består av ulike metoder, faglige intervensjoner og profesjonelle holdninger - styrt i målrettede prosesser.
- **Bruker/pasient** brukes i denne planen om personer som ber om eller mottar tjenester fra ulike tjenester (tjenestetilbydere). Dette gjelder tjenester innen helse-, omsorgs- og oppvekstsektoren.

Overordnet læringsutbytte

Kunnskap
<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om psykiske lidelser, psykisk helsearbeid og rusarbeid og hvilke begreper, prosesser og verktøy som er sentrale innenfor dette fagområdet • har innsikt i sentrale lover, forskrifter og veiledere som regulerer rettigheter og plikter og gir anbefalinger innen psykisk helsearbeid og rusarbeid • har bransjekunnskap og kjennskap til hvordan tjenester er organisert innen psykisk helsearbeid og rusarbeid i helse- og omsorgs- og oppvekstsektoren • kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om psykisk helsearbeid og rusarbeid • forstår betydningen av arbeid med psykiske helse og rus i et folkehelse- og samfunnsperspektiv
Ferdigheter
<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende faglig kunnskap og samhandlingskompetanse ved praktiske og teoretiske problemstillinger innen psykisk helsearbeid og rusarbeid • kan anvende relevante faglige verktøy og teknikker for å fremme psykisk helse, forebygge rusproblematikk og bidra til mestring hos ulike aldersgrupper • kan finne informasjon og fagstoff innen psykisk helsearbeid og rusarbeid som er relevant for en yrkesfaglig problemstilling • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger innen psykisk helsearbeid og rusarbeid og behov for iverksetting av tiltak
Generell kompetanse
<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for yrkes- og bransjeteiske prinsipper, utfordringer og dilemmaer innen psykisk helsearbeid og rusarbeid • har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket som kommer til kjenne gjennom refleksjoner og handlinger, samt i møte med mangfold, migrasjonshelse, ulike kulturer og urfolk • kan utføre arbeidet innen psykisk helsearbeid og rusarbeid etter utvalgte målgruppers behov • kan bygge relasjoner med pasient/bruker, pårørende, fagfeller, tverrfaglig og med eksterne målgrupper innen psykisk helsearbeid og rusarbeid • kan utvikle arbeidsmetoder for å videreutvikle beste praksis på egen arbeidsplass

Emneoversikt

Emnenavn	Studiepoeng
Etikk, samhandling og kommunikasjon	10
Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid	8
Psykkiske lidelser og ruslidelser, symptomer og behandling	10
Målretta miljøarbeid – brukermedvirkning og relasjonskompetanse i praksis	10
Praksis	12
Fordypning i psykisk helsearbeid og rusarbeid	10
Til sammen	60 studiepoeng

Emnebeskrivelser

Læringsutbyttebeskrivelsene på emnenivå (E-LUB) i denne planen er ikke utfyllende og må betraktes som veiledende. Det er opp til den enkelte skole å utvikle dekkende E-LUB som også ivaretar egenart og lokale faktorer gjennom egne studieplaner. Den enkelte skole går årlig gjennom E-LUB i sine studieplaner i tråd med egne kvalitetssikringsrutiner.

Planen har beskrivelse av aktuelle temaer under de ulike emnene. Dette er ingen absolutt eller uttømmende temaliste som må følges i utarbeidelse av lokale utdanningsplaner, men en synliggjøring av mulig operasjonalisering på temanivå av emnets læringsutbyttebeskrivelse. Lokale utdanningsplaner må synliggjøre aktuelle temaer ut fra tidsaktuelle nasjonale, regionale og/eller lokale føringer.

Emne 1: Etikk, samhandling og kommunikasjon

Emne 1 er felles for helse, omsorgs- og oppvekstfaglige fagskoleutdanninger. Emnet gir en grunnleggende forståelse for fagfeltet og yrkesutøvelsen.

Emne	Studiepoeng
Etikk, samhandling og kommunikasjon	10
Læringsutbytte	
<p>Kunnskaper</p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om yrkes- og bransjeetiske prinsipp og dilemma, relevante teorier og arbeidsmåter, samt etisk refleksjon som verktøy • forstår betydningen av kompetanse innen relasjonsbygging, kommunikasjon og samhandling i eget yrke, i møte med sårbare mennesker, samt i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv • har bransjekunnskap og kjennskap til de grunnleggende sosialpsykologiske prinsipper, og hvordan disse kan påvirke enkeltindividet, familien og deres sosiale nettverk • har kunnskap om mangfold, migrasjonshelse, ulike kulturer og urfolk i møte med tjenestemottakere og samarbeidspartnere. • har kunnskap om gruppeprosesser, kriseteori og konflikthåndtering • har innsikt i relevant lovverk og offentlige dokumenter som regulerer fagfeltet, brukervedvirkning og organisering av tilbud i sektoren • kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om teknologiske løsninger og hvordan disse kan påvirke samhandlingen med tjenestemottaker, pårørende og samarbeidspartnere 	
<p>Ferdigheter</p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende faglig kunnskap om yrkes- og bransjeetiske prinsipper og dilemma som grunnlag for refleksjon over teoretiske og praktiske problemstillinger • kan anvende faglig kunnskap om teknologiske løsninger til å løse praktiske og teoretiske problemstillinger forsvarlig og med etisk bevissthet • kan anvende teknikker innen relasjonsbygging, kommunikasjon og samhandling, samt andre faglige verktøy som er relevante for yrkesutøvelsen • kan finne relevant informasjon og fagstoff, samt lovverk, forskrifter og stortingsmeldinger som er relevant for yrkesutøvelsen • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak i forhold til mangfold og migrasjonshelse, samt i møte med ulike kulturer og urfolk 	

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper og dilemma, samt hvordan disse kan påvirke samhandlingen mellom tjenesteyter og tjenestemottaker
- har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket som kommer til uttrykk gjennom refleksjon over egen yrkesutøvelse, samt gjennom kommunikasjon og samhandling med tjenestemottakere og samarbeidspartnere
- kan bygge relasjoner med fagfeller, tjenestemottakere og samarbeidspartnere basert på holdninger og verdier knyttet til et helhetlig menneskesyn, likeverd og respekt
- kan utføre arbeidet lovmessig, faglig og etisk forsvarlig i forhold til tjenestemottakernes behov, og med fokus på å fremme et helhetlig menneskesyn
- kan utvikle arbeidsmetoder, produkter og/eller tjenester basert på tjenestemottakerens behov og utfordringer, og som har relevans for yrkesutøvelsen

Tema

1 a. Etikk

- Etiske teorier og prinsipp
- Etiske dilemma
- Etikk og teknologi
- Helhetlig menneskesyn

1b. Kommunikasjon og samhandling

- Brukerperspektivet
- Relasjonskompetanse og relasjonsbygging
- Kommunikasjon i samhandling med tjenestemottaker og samarbeidspartnere
- Gruppeprosess og konflikthåndtering

1c. Lover og forskrifter

- Relevante lover, forskrifter og offentlige dokumenter for utdanningens studenter og tjenestemottaker

1d. Sosiologi og psykologi

- Utviklingspsykologi
- Sosiale roller
- Migrasjonshelse, kultur, mangfold og urfolk

Emne 2: Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid

Emnet omhandler helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid både på individ- og samfunnsnivå. Emnet gir også en innføring i relevant lovverk som regulerer yrkesfeltet og fagarbeiderens yrkesutøvelse.

Emne	Studiepoeng
Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid	8
Læringsutbytte	
<p>Kunnskaper</p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om hva som fremmer og hemmer god psykisk helse og forebygger rusmiddelproblematikk i ulike livsfaser i et folkehelseperspektiv • har innsikt i sykdomsforebyggende og helsefremmende folkehelseiltak innen psykiske helsearbeid og rusarbeid, samt lover og regelverk som regulerer fagfeltet • har bransjekunnskap og kjennskap til hvordan det helsefremmende arbeidet innen psykisk helsearbeid og rusarbeid er organisert på kommunalt og statlig nivå • kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om psykisk helsearbeid og rusarbeid • forstår betydningen av det helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeidet innen psykisk helsearbeid og rusarbeid i et folkehelseperspektiv 	
<p>Ferdigheter</p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende faglig kunnskap til å fremme det helsefremmende og sykdomsforebyggende perspektivet i praktiske og teoretiske problemstillinger innen psykisk helsearbeid og rusarbeid • kan anvende relevante faglige verktøy og teknikker i planlegging og gjennomføring av sykdomsforebyggende og helsefremmende tiltak innen psykisk helsearbeid og rusarbeid • kan finne informasjon om nasjonale føringer for helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid, samt fagstoff som bidrar å belyse praktiske og teoretiske problemstillinger innen psykisk helsearbeid og rusarbeid • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak knyttet til helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid innen psykisk helse og rus 	
<p>Generell kompetanse</p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for yrkes- og bransjeteiske prinsipper, lover og retningslinjer som gjelder for det helsefremmende og sykdomsforebyggende innen psykisk helsearbeid og rusarbeid 	

- har utviklet en etisk grunnholdning i sin yrkesøvelse og i arbeidet med det helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeidet både på individnivå og samfunnsnivå
- kan utføre arbeid med helsefremming og sykdomsforebygging i møte med mennesker med risiko for utvikling av problematikk knyttet til psykisk helse og rus, deres pårørende, samt sammen med fagfeller i yrkesfeltet
- kan bygge relasjoner med fagfeller i et tverrfaglig samarbeid, samt med andre aktører knyttet til psykisk helsearbeid og rusarbeid
- Kan utvikle arbeidsmetoder som har relevans for fagarbeiderens rolle i arbeid med problematikk knyttet til psykisk helse og rus

Aktuelle tema

- Folkehelseperspektivet
- Helsefremmende arbeid
- Sykdomsforebyggende arbeid
- Aktører i det helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeidet og organiseringen av dette
- Helsefremmende og sykdomsforebyggende tiltak
- Relevante lover, forskrifter og føringer i folkehelse og helsefremmende arbeid

Emne 3: Psykiske lidelser og ruslidelser, symptomer og behandling

Emnet gir innsikt i ulike forståelsesmodeller, samt kunnskap om hva som kan påvirke den psykiske helsen i ulike utviklingsfaser. Emnet gir også kunnskap om ulike psykiske lidelser og ruslidelser i et livsløpsperspektiv

Emne	Studiepoeng
Psykiske lidelser og ruslidelser, symptomer og behandling	10

Læringsutbytte

Kunnskaper

Studenten

- har kunnskap om de ulike forståelsesmodellene innen psykisk helsearbeid og rusarbeid, samt begreper, prosesser og faglige verktøy som anvendes innen fagfeltet
- har innsikt i diagnosegrupper, særtrekk og relaterte tilstander innen psykisk helsearbeid og rusarbeid, samt relevant regelverk knyttet til oppfølging av mennesker med problematikk innen psykisk helse og rus
- har bransjekunnskap og kjennskap til ulike psykiske lidelser og ruslidelser i ulike livsfaser og hvordan disse kan forebygges og behandles
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om sårbarhet for utvikling av psykiske lidelser og ruslidelser
- forstår egen yrkesrolle i møte med mennesker med sårbarhet for utvikling av psykiske lidelser og ruslidelser og deres pårørende

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende faglig kunnskap om utviklingsteori og ulike forstyrrelser i møte med mennesker med sårbarhet for utvikling av psykiske lidelser og ruslidelser, samt deres pårørende
- kan anvende relevante faglige verktøy og teknikker for å kartlegge symptomer på, eller fare for, selvskading, selvmordsforsøk og selvmord hos ulike aldersgrupper
- kan finne relevant og faglig informasjon og fagstoff om symptomer på sårbarhet for utvikling av psykiske lidelser og ruslidelser, samt endringer i symptombildet
- kan kartlegge en situasjon, identifisere tidlige tegn på psykiske plager i ulike aldersgrupper og livsfaser, samt identifisere behov for iverksetting av tiltak

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper i møte med mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser samt deres pårørende
- har utviklet en etisk grunnholdning i sin yrkesutøvelse samt i møte med mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser
- kan utføre arbeid knyttet til behov hos sårbare mennesker med risiko for utvikling av, eller som allerede har etablerte utfordringer knyttet til psykisk helse og rus
- kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag for å skape rammer rundt mennesker med psykiske lidelser eller ruslidelser
- kan utvikle arbeidsmetoder for å kartlegge og identifisere tidlige tegn på psykiske plager i ulike aldersgrupper og livsfaser

Tema

- Normalitet og avvik
- Psykiske lidelser og ruslidelser i et helhetlig perspektiv (biologiske, psykologiske og sosiologiske forståelsesmodeller)
- Psykiske lidelser og ruslidelser;
 - Diagnosegrupper
 - ROP-lidelser
 - forebyggingsstrategier og behandlingsmetoder
- Selvmord, selvmordsforsøk og selvskading
- Utviklingsforstyrrelser, atferdsforstyrrelser og følelsesmessige forstyrrelser som oppstår i barndom og ungdomsalder
- Vold og seksuelle overgrep
- Barn som pårørende
- Aldring og sårbarhet for psykiske lidelser og ruslidelser, inklusive demens

Emne 4: Målrettet miljøarbeid – brukermedvirkning og relasjonskompetanse i praksis

Emnet omhandler bruk av målrettet miljøarbeid for å fremme helse, forebygge psykiske lidelser og ruslidelser. Emnet gir også innsikt i ulike metoder, tiltak, rettigheter og plikter knyttet til arbeid med psykisk helsearbeid og rusarbeid.

Emne 4	Studiepoeng
Målrettet miljøarbeid – brukermedvirkning og relasjonskompetanse i praksis	10
Læringsutbytte	
<p>Kunnskaper</p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om begreper, prosesser, samt faglige verktøy, metoder og tiltak innen målrettet miljøarbeid som kan bidra til å forebygge psykiske helseplager og rusmiddelproblematikk • har innsikt i lov- og regelverk som er relevant for arbeid med psykisk helsearbeid og rusarbeid • har bransjekunnskap og kjennskap til målrettet miljøarbeid i arbeidet med mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser • har bransjekunnskap og kjennskap til ulike tilbud for mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser • kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap innen psykisk helsearbeid og rusarbeid • forstår betydningen av målrettet miljøarbeid i møte med psykiske lidelser og ruslidelser 	
<p>Ferdigheter</p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende faglig kunnskap for å forebygge bruk av tvang og makt innen psykisk helsearbeid og rusarbeid • kan anvende relevante faglige verktøy og teknikker i kommunikasjon og samhandling med pasienter/brukere i ulike aldersgrupper • kan finne informasjon og fagstoff om målrettet miljøarbeid som er relevant for brukermedvirkning, relasjonsbygging og samhandling med pasient/bruker og pårørende • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak innen målrettet miljøarbeid med mennesker med problematikk knyttet til psykiske lidelser og ruslidelser 	

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for yrkes- og bransjeteiske prinsipper som gjelder innenfor psykisk helsearbeid og rusarbeid
- har utviklet en etisk grunnholdning i forhold til bruk av makt og tvang, samt til bruk av metoder, strategier og tiltak innen målrettet miljøarbeid
- kan utføre arbeid med målrettet miljøterapi i samsvar med behov hos mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser, samt deres pårørende
- kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag for å ivareta behov for omsorg, behandling og oppfølging hos mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser
- kan utvikle arbeidsmetoder som ivaretar tverrfaglig, tverretattlig og tverrsektorielt samarbeid som har relevans for psykisk helsearbeid og rusarbeid

Tema

- Brukermedvirkning
- Aktuelle lovverk, styringsdokument og veiledere
- Tvang og makt
- Målretta miljøarbeid
 - Metoder, strategier og tiltak i miljøarbeid
- Utvikling av relasjonskompetanse/refleksjon
- Kommunikasjon og samhandling
 - Veiledning av pasient/bruker og pårørende
 - Flerkulturell forståelse i kommunikasjon og samhandling – bruk av tolk
 - Tverrsektorielt, tverretattlig og tverrfaglig samarbeid
- Brukerorganisasjoner og frivillighet
- Likemannsarbeid og selvhjelpsgrupper

Emne 5: Praksis

Emnet omhandler utdanningens praksisdelt. Praksis kan gjennomføres på egen arbeidsplass, på annen relevant arbeidsplass eller som et prosjektarbeid. Hensikten med praksis er at studenten skal se teori i sammenheng med praktiske problemstillinger og oppgaver i yrkesfeltet.

Det er det overordnede læringsutbyttet som skal vurderes i praksisemnet.

Emne	Studiepoeng
Praksis	12
Læringsutbytte	
Kunnskaper	
Studenten	

- har kunnskap om psykiske lidelser, psykisk helsearbeid og rusarbeid og hvilke begreper, prosesser og verktøy som er sentrale innenfor dette fagområdet
- har innsikt i sentrale lover, forskrifter og veiledere som regulerer rettigheter og plikter og gir anbefalinger innen psykisk helsearbeid og rusarbeid
- har bransjekunnskap og kjennskap til hvordan tjenester er organisert innen psykisk helsearbeid og rusarbeid i helse- og omsorgs- og oppvekstsektoren
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om psykisk helsearbeid og rusarbeid
- forstår betydningen av arbeid med psykiske helse og rus i et folkehelse- og samfunnsperspektiv

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende faglig kunnskap og samhandlingskompetanse ved praktiske og teoretiske problemstillinger innen psykisk helsearbeid og rusarbeid
- kan anvende relevante faglige verktøy og teknikker for å fremme psykisk helse, forebygge rusproblematikk og bidra til mestring hos ulike aldersgrupper
- kan finne informasjon og fagstoff innen psykisk helsearbeid og rusarbeid som er relevant for en yrkesfaglig problemstilling
- kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger innen psykisk helsearbeid og rusarbeid og behov for iverksetting av tiltak

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper, utfordringer og dilemmaer innen psykisk helsearbeid og rusarbeid
- har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket som kommer til kjenne gjennom refleksjoner og handlinger, samt i møte med mangfold, migrasjonshelse, ulike kulturer og urfolk
- kan utføre arbeidet innen psykisk helsearbeid og rusarbeid etter utvalgte målgruppers behov
- kan bygge relasjoner med pasient/bruker, pårørende, fagfeller, tverrfaglig og med eksterne målgrupper innen psykisk helsearbeid og rusarbeid
- kan utvikle arbeidsmetoder for å videreutvikle beste praksis på egen arbeidsplass

Emne 6: Faglig fordypning

Den faglige fordypningen skal være praksisrettet, og studenten skal anvende kunnskap fra samtlige emner i utdanningen.

Det er det overordnede læringsutbyttet som skal vurderes i fordypningsemnet.

Emne 6	Studiepoeng
Faglig fordypning	10

Læringsutbytte

Kunnskaper

Studenten

- har kunnskap om psykiske lidelser, psykisk helsearbeid og rusarbeid og hvilke begreper, prosesser og verktøy som er sentrale innenfor dette fagområdet
- har innsikt i sentrale lover, forskrifter og veiledere som regulerer rettigheter og plikter og gir anbefalinger innen psykisk helsearbeid og rusarbeid
- har bransjekunnskap og kjennskap til hvordan tjenester er organisert innen psykisk helsearbeid og rusarbeid i helse- og omsorgs- og oppvekstsektoren
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om psykisk helsearbeid og rusarbeid
- forstår betydningen av arbeid med psykiske helse og rus i et folkehelse- og samfunnsperspektiv

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende faglig kunnskap og samhandlingskompetanse ved praktiske og teoretiske problemstillinger innen psykisk helsearbeid og rusarbeid
- kan anvende relevante faglige verktøy og teknikker for å fremme psykisk helse, forebygge rusproblematikk og bidra til mestring hos ulike aldersgrupper
- kan finne informasjon og fagstoff innen psykisk helsearbeid og rusarbeid som er relevant for en yrkesfaglig problemstilling
- kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger innen psykisk helsearbeid og rusarbeid og behov for iverksetting av tiltak

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for yrkes- og bransjeteiske prinsipper, utfordringer og dilemmaer innen psykisk helsearbeid og rusarbeid
- har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket som kommer til kjenne gjennom refleksjoner og handlinger, samt i møte med mangfold, migrasjonshelse, ulike kulturer og urfolk
- kan utføre arbeidet innen psykisk helsearbeid og rusarbeid etter utvalgte målgruppers behov
- kan bygge relasjoner med pasient/bruker, pårørende, fagfeller, tverrfaglig og med eksterne målgrupper innen psykisk helsearbeid og rusarbeid
- kan utvikle arbeidsmetoder for å videreutvikle beste praksis på egen arbeidsplass